

Uppgávan hjá føroyska fólkatingsumboðum:

Ein ferðandi føroysk kunningarstova

Ikki tær at siga, so talar Tjóðveldisflokkurin fyri, at Føroyar fáa politiskt fullveldi. Tað er ein avgerandi fortreyt fyri, at føroyingar sjálvir leggja alla orku í eina samfelagsliga eginmenning. So mikið er kortini píra greitt: Avgerðin um føroyskt fólkatíð skal ikki takast á Fólkatíngi, men í Føroyum. Spurningurin er so, hvørjar góðir orskir finnast fyri at velja eitt tjóðveldisumboð á danatíng.

Sambært veljarakanningunum, so er spurningurin um okkara ríkisráttarlígu stóðu ovast á politisku dagsskránni. Og er tað so, at ein radikall broyting í okkara ríkisráttarlígu stóðu er aktuel, so eru samráðingar við danir eisini aktuellar. Tær kunnu fara at vera rætliga tógvar. Tí er tað um at gera, at ikki bara vit, men eisini danir hava sakliga og gjølliga vitan um føroyska ynskið um føroyskan sjálvs-

avgerðarrætt.

Tað paradoksala er, at á fólkatingsvalinum skulu vit føroyingar vera við til at seta saman tann mótpartin, sum vit skulu gera okkum politiskt leysar av. Tí er umráðandi, at vit fáa danskar politikkarar og danska almenningin yvirhøvir at skilja okkara stóðu og okkara sjónarmið; tað er umráðandi at fáa teir at vera viðspæl- arar heldur enn mótspæl- arar. Hetta krevur, at misskiljingar í fortíðini verða ruddaðar burtur og slóðað verður fyri einum veruligum dialogi í framtíðini. Uppgávan hjá einum tjóðveldis- umboði á Fólkatíngi verður í hesum høpi

at geva dønnum kunning í mál- um, sum viðvíkja Føroyum, -herundir at fáa danskar poli- titikkarar at skilja, at Fø- royar ikki kunnu stjórnast úr

Keypmannahavn

at leggja dønnum eina við, at Danmark sambært ST-regl-

um hevur skyldu at at stuðla føroyskari sjálvstýris- stremban, eisini um talan er um stovnstætt av føroysk- um fullveldi

at sannføra danska almenning- in um, at føroysk sjálvs- bjargnis-stremban ikki er anti-donsk, men er grundað á rættin til sjálvsvagðar- rætt og á virðingina fyri tjóðskapinum og sjálvsvagðar- rættinum hjá øðrum at leggja seg eftir at fáa treyta- larska ávirkning á danska Fø- roya-politikkin, t.v.s. uttan at henda ávirkning skal lønast aftur við stuði í málum, sum eru donsk burturav at halda seg og føroyskar myndugleikar kunnaðar um, hvat ein komandi donsk stjórn hugsar og ger í Føroya-málinum.

Tað er ikki nóg mikið at eitt føroyskt fólkatingsumboð fer dongjandi vestur á fløgveilin

eina ferð um fjórðingsárið og niður á Fólkatíngi at skúma alt upp, tá ið føroysk mál so hissini koma fyri. Nei, eitt fø- royiskt fólkatingsumboð ein ferðandi kunningarstova. Fø- royisk sjónarmið verða eiga javnan legd fram ikki bara á Fólkatíngi, men eisini í fjøl- miðlum, á fyrirkom, í veljar- feløgum, á skúlum og hægri lærisløgum og alla staði annars, har høvið byðst. Sakliga og gjøll!

Tað fer Tjóðveldisflokkurin at sigga til.

Ólavur Waag Høgenesen

Javnaðarumboð ikki náttúrligur partur av donskum floksáhugamálum

Ein framstandandi limur á danska fólkatíngi segði í bløðunum herfyri, at lítið varð lurtað eftir føroysku limunum á danatíngi.

Hetta kann ikki vera rætt, ella hvussu?

Tað eru ikki altíð tey nógvu og stóru orðini, ið føra á mál, men heldur skilaloysnir við báðum beinunum á fóstum kletti.

Teir, ið hava sæti á fólka- tíngi í dag, kunnu svara fyri seg, men tá hildið verður

uppá, at teir ikki verða tiknir fyri fult, má tað undra og ávirka.

Tann eina føroyska røddin á fólkatíngi hevur verið í og so fitt. Hin hevur gjørt meiri skaða enn gagn, hevur havt lyndi til at lagt seg í meira lagi út í donsk innan- ríkismál. Hetta ósir danir upp, og tað er væl skiljandi. Høvdu vit ikki látið um vón?

Vit hava rætt til tvey um- boð og henda rætt skulu vit

brúka. Hetta skal toð gerast við skili og neyðugari á- byrgd.

Vit vilja samstarva á

fólkatíngi, men tíðin er farin frá at nakar danskur flokk- ur skal halda, at eitt føroyskt javnaðarumboð er ein náttúrligur partur av teirra floksáhugamálum.

Okkara umboð á dana- tíngi eiga ikki at vera undir- brotlig ella hástór, men vera væl inni í teimum víður- skiftum, ið verða viðgjørd, hetta vil gagna føroysku tjóðini.

Torleif Sigurðsson

Veljið javnaðarumboð á fólkatíng

Tað er eingin loyna fyri nakran, at eg meti, og eg veit, at ríkisfelagsskapurin hevur verið okkum føroy- ingum góður. Tær broyting- ar, sum eru framdar her á landi, eru framdar undir hesari lóg, og tí hevur hon verið føroyingum holl.

Broytingar eru hendar, framburður er skaptur, og víðurskifti okkara eru bet- rað, og hetta er hent, meðan vit hava verið undir hesari lóg. Men tíðin broysti, og tað gera vit eisini. Tað at ein lóg er blivin fimti ára gomul og er bygd upp á tvey víðurskifti, sum vóru fyrr, ein slikt lóg eigur at verða endurskoðað, tað vil ikki

siga soleiðis sum serliga sambandsflokkurin vil gera tað til. Okkara flokkur er eingin loysingarflokkur, og tað vita teir, sum royna at órógva veljarar Javnaðar-

floksins.

Vit eru ein samríkisflokk- ur, sum veit, hvat vit hava og vilja fáa við einari fram- ferdari heimastýrslóg, eina framfærda lóg í tí anda, sum teir politikkarar, ið framdu okkara heimastýrslóg, og sum fyri fimti árum síðan vóru greiðir yvir, at broy- tingar vóru neyðugar, og úr- slitið bleiv so tann skipan, sum vit hava og sum hevur havt stóran týðning fyri okkara framkomna samfe- lag.

Tað er tað samstarvið, sum okkara flokkur vil varðveita og útbýggja til gagn fyri okkara fólk.

Fyri meg er eingin ivi, vit eru best fyri í einum sam- starvi, heldur enn at taka eina loysing, sum ikki hevur nakað boð uppá, hvussu framtíðin skal formast fyri bæði eldri og ikki minni tey,

sum skulu taka við og føra okkara samfelag víðari, loysingin hevur einki tryg- arnet fyri tilveru føroyinga her á landi. Orð og gylt lyft- ir metta ongan føroying. Tað er heldur eingin loyna, at tað eru vansar í verandi samstarvi, og tað eru teir vansar, sum Javnaðarflokk- urin er førur fyri at loysa. Veruleikin er tann, at Javn- aðarflokkurin er tann einst- asti flokkur, sum hevur eitt boð uppá, hvussu vit skulu skipa okkara víðurskifti á breiðum grundarlag og sum vil gera tað, at samstarvið kann og vil halda fram, og sum umboð Føroya fólk á danska fólkatíngi fer flokk- ur okkara at prógva at víð- urskiftini verða endurskoð- að, so at javnstøða verður ímillum tey, sum búgva her heima og tey, sum búgva í Danmark. Á tí sosiala økin-

um eru stórir ójavnar, ner fara vit at vísa á hesi víður- skifti og fáa hesi víðurskifti javnstillað.

Tað er brúk fyri einum javnaðarumboði á danska fólkatíngi, sum greitt vil tala søk Føroya fólks.

Sverre Midjord

Ganga fram í øllum lutum

Føroyskir politikkarar eru sjálvsama dugnaligir at lyta aftur um seg og hyggja at tí, sum farið er, og tí, sum kundi veri. Rætt er at leggja ábyrgd- ina har, hon hoyrir heima, og at læra av mistøk- um. Men vit mugu to minnst til at lyta frammyvir og vísa á hugsjónir um, hvussu vit skipa eina betri tilveru fyri land og fólk frammyvir

Seinasta valskeið á fólkatíngi hevur givið sambandsumboð- um møguleika at vísa á fram- tíðar leiðir fyri føroyingar. Tað miðvís fólkatingsarbeiðið er tíverri ein táttur, sum føroying- ar leingi hava misrøkt. Flestu umboð okkara hava ikki verið á fólkatíngi fulla tíð og hava tí ikki havt fult gagn av politiska lívinum á Christiansborg. Hetta er spell, tí nógv er at læra, bæði av dønnum, hinum norðanlondunum og útheimi- num annars. Sum varalimur í uttanríkispolitisku nevndini og limur í tóbólkunum hjá Vinstra hevur undirtráði fingið lut í einum ótrúliga velt skipaðum og miðvísam politiskum ar- beidi. Hetta hevur ført til eina røð av politiskum greinum og uppskotum. Ber til at fáa í lag eitt politisk orðaskifti í Føroy- um um hesi víðurskifti, kann fólkatingsseussurin vera ein miðil í royndini at venda føro- ynska politiska orðaskiftinum ímóti framtíðini.

Tryggingarlóggáva

Í samband við, at tryggingar- lóggávan varð endurskoðað í 1995 visti undirtráði á, hvussu týðningarmikið tað er, ikki bert at lóggáva fyri tryggingar- feløgini, men eisini tey, sum tryggingarnar skulu tæna. Ongin ivi er um, at tað er eitt fram- stig, at vit nú hava fleiri tryggingarfeløg. Hetta gevur tryggingartakarunum val- møguleikar, ger at trygging- arfeløgini mugu kúta seg, og hetta stimbrar eisini trygging- arfólkið í teirra arbeiði.

Men í Føroyum mangla vit lóggávu, ið gevur tryggingar- takarunum nóg gott endur- gjald, serliga tá talan er um persónskaða. Danir hava við lógini um endurgjaldsábyrgd, lógini um arbeiðsskattastrygging og ábyrgdarreglunum í ferðslu- lógini eina nógv betri trygd fyri, at persónskaðar geva tí skadda endurgjald sum skjót- ast, at skadarnir verða greitt og skjótt uppgjørd, og at talan er um eina munagóða endur- gjaldsupphædd.

Slikar lógarburtur eiga at verða framdar í Føroyum. Fólkatingslimurin kann tryggja føroyingum innli og kunneika til lóggávu, sum við fyrirum kann setast í gildi í Føroyum.

Útlendskar fløgur

Stóri grannin hjá okkum sunn- anfyr, Stóra Bretland, hevur havt góðar royndir við at tryggja útjadrakokunum fløgur uttaneftr. Arbeidsloysi er van- ligt í økjum, sum bert hava haft einstakar vinnugreinar at líta á. Ber til hjá teimum at fáa arbeiðsplass, sum ikki eru tengd at gomlu vinnunum, eitt nú námsvinnu ella fiskivinnu, er nógv vunnin.

Undirtráði setti í hesum sambandi uttanríksmálaráð- harranum fyrispurning um møguleikan at tryggja føroy- ingum lut í útlendskum fløgum. Utanríksmálaráð- harrin lovaði at tryggja Føroy- um umboðan í ætlanini »Invest in Denmark«. Saman við verk-

ætlanini hjá landsstýrismanni- num í vinnulívsálum kann hetta føra við sær, at vit fáa varandi vinnugreinar í Føroy- um, sum kunnu vera eitt veru- ligt alternativ til fiskivinnuna, og sum harvið kunnu tryggja eina varðandi velferð í Føroy- um. Hetta evnið varð eisini tikið upp í seinasta frágævdi- ingini hjá ráðgevaði nevndini hjá forsætismálaráðharranum.

Her er talan um eitt ítrúkiligt evni, sum føroyingar við fyr- umni kunnu arbeiða við og byggja nakað á. Um bert fø- royiskir politikkarar kundu vent kjakinum frá persónligum brikli og ævigum jabbi um farnar syndir til at vera meira um, hvussu framtíðarviður- skifti Føroya skulu skipast.

Internet

Sum fyrsti føroyski flokkur fekk sambandsflokkurin á Christiansborg eina síðu á in- ternetinum. Veljarar, sum ynskja sjón fyri søgn viðvík- andi fólkatingsarbeiðinum kunnu lesa politiskar greinar, røður, spurningar til stjórnar- limir og annað inni á heima- síðu minni: www.venstre.dk/hvem/mf/jmo

Tað kjak, sum hevur verið lagt upp til við greinum mínum er enn ikki ment nóg nóg, tí politiskt kjak hoyrir í Føroyum til í vikuni áðrenn valið. Tað er to ein stór styrki at hava fingið eitt slíkt amboð, ið gevur veljarunum beinleiðis møgu- leika at gera viðmerkingar til politisk mál. Eg hetti tí á velj- ararnar um at nýta møguleikan at senda mær teldupost á heimasíðu mína ella beinleiðis á: vjmol@ft.dk Tað er einans við at taka nýggju tókina til sín og vera opin fyri árinum uttaneftr, at vit kunnu skapa eina tryggja og mennandi framtíð fyri føroyingar.

Ávirkan

Politikkarar handlar um ávirkan. Føroyingar hava nógv at vinna við at fáa ávirkan í donskum politikki. Hetta gerst to bert við einum miðvísam og stóðugum politiskum arbeiði á fólkatíngi. Veljarin kann fáa ávirkan bæði á valinum 11. mars og í tíðini frammyvir við at nýta hesi nýggju tøkni, m.a. til tess at vísa á mál, sum hava ligið á láni. Tær áheitanir og tey hug- skot, eg fái frá veljarunum, fóra ofta við sær, at mál vera tikið upp – Føroyum at frama.

Veljarin kann nú tryggja, at føroyska ávirkanin á Christiansborg heldur fram og mennist.

Jóhannes Martin Olsen
Fólkatingslimur
Sambandsflokkurin
e-mail: vjmol@ft.dk